

turligviis er Tilfældet, — idet der endnu var en halv Snees Enker tilbage, som nøde Pension af Kassen. Det kom dengang frem, at det var noget nær 3 Millioner Rigsdaler, som Staten havde givet, naturligviis udover de af Anstalten opsparede Fonds, for at opfylde sin Garanti for de tegnede Forsikringer, og naar man nu lægger Mærke til, at der aldeles ikke var Tale om at medregne Rente og Rentens Rente, saa ville de ærede Medlemmer see, hvilke ganske overordentlige Summer man derved havde paabyrdet Statskassen. I 1776 oprettedes den almindelige Enkekasse, hvis Historie jo er de fleste mere nærværende. Den oprettedes med langt større Betænkssomhed, og ikke mange Aar efter, at den var oprettet, blev den underkastet en meget grundig Revision af den Tids bedste og meest kundskabsrige Mænd, der toge det hele Forhold under en meget omhyggelig og grundig Overveielse, hvilket medførte, at Anstaltens Statuter bleve forandrede, som jeg troer i 1780, og saa fandt man, at Anstalten var fortræffelig og fuldkommen solidt begrundet, og den vedblev at virke igjennem 50 Aar. Jeg troer ikke, at der var Nogen, der ikke troede, at man nu havde løst Problemet, og at man nu var bleven sikket (David: Neil). Det ærede Medlem skulde mindst af Alle være den, der siger: Nei, thi saavidt jeg mindes, — jeg kan tage feil, men saa maa det ærede Medlem kunne oplyse det, — var det i et af det ærede Medlem udgivet Tidsfrist, nemlig i det gamle „Fædreland“, at der i Aarene nogle og Tredivte — det maa have været 1835 eller 1836 — stod en Artikel, hvori det meget skarpt blev fremhævet, at Enkekassen forurettede Befolkningen; den tog for høje Procenter, og det var aldeles nødvendigt, at Regjeringen greb ind, Stænderne skulde petitionere, og der skulde gjøres store Skridt for at tvinge Enkekassen til at fordrø færre Tilskud. Det blev sagt, at det var en almindelig Erfaring, som man ikke behøvede at være Mathematiker for at indsee det fuldkomment Slaaende og Betydningsfulde i, at Livsvarigheden var bleven større, og at, selv om de Folk, som i sin Tid havde grundlagt Enkekassen, havde gjort det nok saa godt og nok saa omhyggeligt, vilde dog nu efter en Række af Aar,

hvor denne Factor var bleven saa væsentligt forandret, den dengang bestemte Tarif være aldeles ubillig mod Publikum, og det var derfor et Nødsnødvendighedskrav, der med Rette kunde gjøres af alle dem, som skulde benytte denne Anstalt, at Tarifen blev revideret og nedsat. Jeg mindes ganske tydeligt denne Artikel, og jeg kan sige, at den var skreven med megen Talent; jeg oed ikke, hvem der havde forfattet den, det er Noget, jeg ikke har nogen Grund til at udtale mig om, men den var, som sagt, skreven med megen Talent, og skreven meget skarpt. Det var ogsaa en udbredt Mening, at denne Anstalt stod for gunstigt, og om jeg ikke huffer feil, kom der endogsaa fra de ydste Provindsialstænder en Petition til Finansierne om, at Forholdet maatte blive taget under alvorlig Overveielse, og dette gav nok Anledning til den første store Revision af Anstaltens Status. Det viste sig da, at Kassen godt kunde staae sig, men Directionen meente dog, at der ikke var nogen Grund til at nedsætte Tarifen, og nu vide de ærede Medlemmer, at, efterat det paa den Maade var gaaet i omtrent 70 Aar, saa opdagedes det paa een gang, at der dog var en meget betydelig Underbalance, og Kassen er saaledes bleven sluttet i 1845. Efter at være kommen udover den første Periode ere Kassens Fonds complet opbrugte, og de meget betydelige Fordringer, som endnu hvile paa Kassen, og som f. Ex. for forrige Aar fordrø et Tilskud af trehundrede og nogle og tredshundstyvetusind Daler, skulle nu Aar efter Aar dækkes af Statskassen, og det vil vedblive hele dette Aarhundrede ud og endel Aar ind i næste Aarhundrede. Naturligviis ville Bidragene til Fordringernes Dækning blive lavere og lavere — det er jo en Selvsølge —, men det er dog adskillige Millioner, som paa den Maade ville blive forbrugte. Naar man overhovedet tager Hensyn til slige Anstalters almindelige Natur, saa er der to Factorer, hvorpaa deres Bestaaen aldeles aabenbart beroer. Den ene er Fastsættelsen af Tarifierne, og der skal jeg indrømme, at Staten er ligesaa nær, ja maaskee nærmere til at kunne fastsætte disse paa den rigtige Maade, end hvilketsomhelst privat Selstøb er det. Selv om Staten end ikke har den stærke